

Pöytäkirja

Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnan kokous 06.10.2021

1. Kokouksen avaus, työjärjestyksen hyväksyminen ja pöytäkirjantarkastajien valinta

Päätös: puheenjohtajana toimi Mila Kangasniemi, sillä Mia Lindell oli estynyt. Puheenjohtaja avasi kokouksen, hyväksyttiin työjärjestys ja valittiin pöytäkirjantarkastajiksi Xhemail Jashanica ja Janne Viljanen.

2. Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnan järjestäytyminen kaudelle 2021–2023

Kaupunginhallitus nimesi monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnan kokouksessaan 6.9.2021 (§ 11). Pidettiin esittelykierrros, jonka aikana osallistujat esittivät omia toiveitaan neuvottelukunnan työskentelylle. Kierroksen jälkeen puheenjohtaja ja sihteeri perehdyttivät osallistujia neuvottelukunnan tehtäviin ja käytäntöihin.

Uudessa neuvottelukunnassa on suurta kiinnostusta monikulttuurisuuteen ja kansainvälisyyteen ja halua vaikuttaa asioihin. Toiveena on käydä idearikasta ja rohkeaa keskustelua. Aiheina mainittiin mm. työelämään pääsy, lapset ja nuoret ja heidän tukemisensa, varhaiskasvatus ja perusopetus, kieli ja kulttuuri, aikuisten maahanmuuttajien koulutus, terveystalvet maahanmuuttotautisille, keskustojen kehittäminen ja asuin ympäristöt sekä maahanmuuttajataustaisten yrittäjäyys. Viranomaisedustajat kertoivat voivansa toimia linkkinä omalle taustaorganisaatiolleen.

Apulaiskaupunginjohtaja Riikka Åstrand toivoi vuoropuhelua ja asioiden eteenpäin viemistä poliittisissa ryhmissä samoin kuin sitä, että viranomaiset toisivat enemmän asioita neuvottelukunnan käsiteltäväksi.

Päätös: pidettiin esittelykierrros, kuultiin esitykset, keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

3. Monikulttuurisuus ja kotouttaminen Vantaalla

Vantaa on Suomen monikulttuurisin kaupunki ja onnistunut kotoutuminen tärkeää koko kaupungin kehitykselle. Vantaan monikulttuurisuusasiain päällikkö Hannele Lautiola avasi esityksessään käsitteitä, kotouttamisen vastuita eri toimijoiden välillä, Vantaan linjauksia sekä käytännön toimintaa. Hän kertoi myös Vantaan erityispiirteistä ja kotoutumisen ajankohtaisista asioista. [Esitys](#) löytyy extranetistä.

Hannele totesi, että käsitteitä (ulkomaan kansalaiset, ulkomaalaistaustaiset j vieraskieliset) käytetään usein sekaisin, vaikka ne kuvaavat eri asioita. Vieraskielisten määrässä, Vantaalla 51 600 viime vuodenvaihteessa, Vantaa ja muut isot pks-kaupungit ovat aivan omalla tasollaan verrattuna muuhun maahan. Sillä on vaikutuksensa strategiaan, palveluihin ja käytännön kehittämiseen. Kolme neljäsosaa Vantaan väestönkasvusta (viime vuonna lähes 3500) tulee vieraskielisistä, ja moni muuttaa tänne ulkomailta, viime vuonna lähes 1600 henkeä. Venäjä ja viro ovat kilpailleet suurimpien kieliryhmien paikasta, arabia ja persian kieli ovat nousussa.

Vastuut maahanmuutossa ja kotouttamisessa vastuu jakautuvat monille toimijoille. EU-tasolta tulee suosituksia, koordinaatiota ja hankerahoitusta. Valtiotasolla päätetään ketkä saavat muuttaa maahan. Kotouttamisessa vastuu jakautuu TE-toimistolle, ELY:lle ja kunnille. Kunnan tehtävänä on

palveluiden yhteensovittaminen eri toimijoiden välillä. Sen avuksi kunta laatii strategiaan kytkeytyvän kotouttamisohjelman kerran valtuustokaudessa. Hannelen mukaan isoilla kaupungeilla on sananvaltaa myös valtion puolelle, sillä kotouttamisessa valtio katsoo Vantaan, Helsingin ja Espoon suuntaan ja laittaa lainsäädäntöön niille tärkeitä asioita. Edunvalvontanäkökulmasta on tärkeää istua pöydissä, joissa kotouttamisasiota mietitään.

Laki kotoutumisen edistämisestä antaa suuntaviivoja kotouttamisohjelman laatimiselle. Ohjelmassa huomioidaan myös kansalaisyhteiskunnan osallistuminen kotoutumisen tukemiseen. Sen rooli Vantaalla on keskeinen. STEA rahoittaa järjestöjen kotoutumista tukevaa toimintaa, ja myös EU-rahoitusta hyödynnetään laajasti. Vantaalla iso osa kehittämisestä tehdään hankerahoituksella.

Suuret rakenteelliset muutokset kuten työllisyyden kuntakokeilu tuovat kunnille enemmän vastuuta. Lisäksi maakuntahallinto tuo uuden tason kotouttamiseen. Kotouttamisohjelmien merkitys on vahvistumassa muutosten myötä. Työ- ja elinkeinoministeriön alainen Kotouttamisen osaamiskeskus on ostanut selvityksen koto-ohjelmien roolista eri alueilla. Vantaalla tukea on saatu myös tiedesparrauksesta. Hannelen mukaan keskustelusta tutkijoiden kanssa nousi esille muun muassa monikulttuurisuus-käsitteen vanhentuneisuus, rasismien ehkäisy, jonka pitäisi näkyä vahvemmin uudessa ohjelmassa, sekä kysymys siitä pitäisikö Vantaata kehittää monikielisenä eikä englanninkielisenä kuten Espoota. Vantaan linjaukset kotouttamisesta näkyvät strategiatyössä, monikulttuurisuussuunnitelmassa, sitoutumisessa Integrating Cities Charterin periaatteisiin sekä myönteisen erityiskohtelun ohjelmassa.

Kotoutumisen palvelujen suuri kysymys on jännite valtavirtaistamisen ja erityispalvelun välillä. Jotkut vain maahanmuuttajille suunnatut palvelut kuten suomen kielen opetus eri ryhmille ovat välttämättömiä, ja usein niiden rahoitus tulee valtiolta. Ainoa varsinainen erityispalvelu Vantaalla on maahanmuuttajapalvelut, jolla on vuosittain noin 400 humanitaarisen avun vastaanoton asiakasta. Hyvä esimerkki tärkeästä valtavirran palvelusta on koulu, joka on kaikkein suurin kotouttaja.

Vantaalla on korostunut valtavirtaistaminen ja kumppanuus järjestöjen kanssa. Se tulee hyvin näkyviin esimerkiksi Neuvova Vantaa -hankkeessa, josta Hannele kertoi laajasti. TEM:in rahoittama hanke toteuttaa viranomaisten velvollisuutta tarjota vieraskielisille tietoa oikeuksista ja velvollisuuksista. Neuvontapalveluita tarjotaan ja kehitetään yhdessä vantaalaisten maahanmuuttajajärjestöjen kanssa, joilla on pitkä kokemus neuvonnasta.

Neuvova Vantaa -hankkeessa on koronan aikana noussut esiin katvealueita kuten aiempaa suuri tarve viranomaispalveluille (esim. pendelöivät virolaiset ja koronatiedotus). On havaittu, että yleisneuvonnan ja erityisneuvonnan välissä on puutteita ja tarvitaan välimuotoa nettitiedon ja sosiaaliohjauksen välille. Hankkeen visiona on monikielinen ja -toimijainen verkosto, jota on ryhdytty toteuttamaan. Lisänä siihen on tulossa kaupungin oma neuvontapiste Vantaan-infon yhteyteen, jonka perustamisesta kaupungin johtoryhmä päätti 6.9.

Keskustelussa nousi esille eri näkökulmia viestintään. Pohdittiin mm. tulisiko neuvontaa ja viestintää yleensä olla eri kielillä vai selkosuomella, josta on laajat hyödyt isommallekin joukolle. Keskustelua toivottiin jatkettavan neuvottelukunnassa. Seuraavaksi kerraksi pyydettiin myös kaksoiskansalaisten määrän selvittämistä.

Päätös: kuultiin esitys, keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

4. Syksyn ja kevään kokousteemat ja aikataulu

Käytiin läpi alustava toimintasuunnitelma, keskusteltiin teemojen sovittamisesta taloussuunnittelun aikatauluihin ja työskentelytavoista ja päätettiin loppusyksyn ja ensi kevään kokouspäivät. Todettiin, että mahdolliset uudet avaukset kannattaa käsitellä keväällä, esim. maaliskuun kokouksessa, jotta ne ehtivät talousarvioon. Aloitteita ja julkilausumia voidaan tarvittaessa valmistella pienemmissä työryhmissä. Neuvottelukunta osallistuu uuden kotoutumisohjelman valmisteluun, joten kokoukseen pyritään tuomaan siihen liittyviä kulloinkin ajankohtaisia teemoja. Yksi laaja teema on työllisyys, jota on syytä käsitellä useammassa kokouksessa. Myös Integrating Cities Charter kytketään neuvottelukunnan työskentelyyn ja kotouttamisohjelmaan.

Seuraavassa kokouksessa 10.11. esitellään UNICEFin Lapsiystävällinen kunta sekä kouluterveyskyselyn tuloksia (yksi teema lasten ja nuorten mielenterveys). Silloin valitaan myös edustajat Kulttuuriseppäraatiin. Joulukuun kokous 8.12. pidetään Niceheartsin tiloissa. Kevään 2022 kokouspäivät ovat 9.2., 30.3., 4.5. ja 8.6.

Viestinnästä: pohdittiin, mitä kanavaa pitkin kokouksissa tulevaa tietoa saadaan välitettyä maahanmuuttajille. Keskusteltiin viestinnästä ja livestriimaamisen mahdollisuudesta. Striimaaminen ei ole yleinen käytäntö, sillä toimielinten kokoukset ovat yleensä suljettuja ja keskustelut luottamuksellisia. Sen sijaan päädyttiin siihen, että voitaisiin järjestää tiedottava tilaisuus kuten asukasfoorumi kerran tai kaksi vuodessa, mahdollisesti liitettynä kokoukseen. Kokousviestintää kannattaa kaikkien tehdä omia kanavia pitkin monikielisesti.

Päätös: päätettiin lähteä valmistelemaan striimattua asukasfoorumiä. Merkittiin päätös tiedoksi.

5. Muut ajankohtaiset asiat

Mia Björkman otti esille koronätiedotuksen vieraskielisille, tapaaminen Aadanin kanssa kalenteriin, ideoita voi toimittaa myös Anulle.

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 19.26.